

1. Wykonanie inwentaryzacji dendrologicznej oraz zabiegów ochronnych na drzewach pomnikowych.

A. Gmina Ciężkowice

B. Obszar tematyczny: Rozwój, odtworzenie i pielęgnacja ogrodów, parków miejskich, zieleńców o znaczeniu przyrodniczym;

C. Przedsięwzięcie zakłada wykonanie inwentaryzacji dendrologicznej (zaprojektowanie zabiegów ochronnych, w tym cięć dendrochirurgicznych) dla wszystkich zarejestrowanych drzew pomnikowych w Gminie Ciężkowice oraz wykonanie tych zabiegów dla 3 wybranych drzew. Społeczność lokalna będzie zaangażowana w/w zabiegi przez pomoc w uprzątnięciu terenu po wykonanych pracach. Zarejestrowane na terenie Gminy Ciężkowice pomniki przyrody (w liczbie 9 szt. drzew) są w bardzo złym stanie. Ze względu na ich podeszły wiek - drzewa te posiadają dużą ilość posuszu w koronie, z tego powodu nie panują nad jej symetrią i równowagą. Podczas wichur często dochodzi do uszkodzeń, a te wichury, które dokonały się w ostatnich latach szczególnie wskazują na pilność prac. Inicjatywa pozwoli na planowanie działań ochronnych oraz wykonanie najpilniejszych z nich (nie jest możliwe wykonanie jakichkolwiek prac bez w/w inwentaryzacji). Wszystkie pomniki przyrody na terenie Gminy Ciężkowice ulokowane są na terenach ogólnie dostępnych (przy drogach) stąd też dostęp do nich ma każdy zarówno turysta jak i mieszkaniec. Działania ochronne dla wskazanych 3 sztuk drzew planuje się na pomnikach usytuowanych przy drogach gminnych.

D. Celem inicjatywy jest poprawa witalności i zabezpieczenie drzew pomnikowych w Gminie Ciężkowice. Rezultatem będzie inwentaryzacja dendrologiczna dla 9 pomników przyrody oraz wykonanie działań ochronnych dla 3 pomników. Mierzalne rezultaty to Wykonanie inwentaryzacji (opracowania) dendrologicznego dla 9 pomników przyrody. Wykonanie działań ochronnych dla 3 drzew. Zamieszczenie tablicy informacyjnej, zakup antyram oraz zdjęć, wykorzystanych przy realizacji inicjatywy (wystawa).

Koszt: 17 200,00 zł

2. Zabezpieczenie źródła wody siarczkowej w Ciężkowicach

- A. Gmina Ciężkowice
- B. Obszar tematyczny: Zakładanie, pielęgnacja i zagospodarowanie małych zbiorników wodnych;
- C. W Ciężkowicach znajduje się źródło wody siarczkowej, cenne stanowisko geologiczne, nieliczne z opisanych, a jedyne z przebadanych na terenie gminy Ciężkowice. Oprócz znaczenia przyrodniczego (jako cenny walor geologiczny), źródło jest wykorzystywane przez mieszkańców (woda jest wykorzystywana do leczenia różnego typu schorzeń). Sam wypływ powstał w latach 50tych, podczas poszukiwań ropy. Rura stalowa, która pozostała po tym odwiercie uległa korozji i w najbliższym czasie ulegnie rozpadowi stanowiąc tym samym zagrożenie dla wypływu i rozwijającego się wokół wyciekającej wody życia roślinnego i zwierzęcego. Społeczność lokalna włączy się w prace zabezpieczające źródła przez uprzątnięcie starej infrastruktury (ogrodzenie oraz rozpadająca się kładka nad młaką). Opisywane źródło jest jedynym zbadanym pod względem składu chemicznego takim obiektem w Gminie Ciężkowice, tego typu osobliwości przyrodnicze są dość rzadkie w regionie, szczególnie jak chodzi o kolonie bakterii chemosyntezujących. Brak działań w zakresie zabezpieczenia źródła doprowadzi po pierwsze do zniszczenia waloru użytkowego wypływu, a po drugie może doprowadzić do zupełnego zaniku tego wypływu i roślinności czy życia zwierząt, owadów itp. Które rozwinęło się w okolicy wypływu źródła. Działania skierowane będą do mieszkańców Ciężkowic i regionu.
- D. Celem inicjatywy jest zabezpieczenie i poprawa dostępności źródła siarczkowego oraz kolonii bakterii chemosyntezujących. Rezultatem inicjatywy będzie zabezpieczenie jednego wypływu wód siarczkowych. Mierzalnym rezultatem będzie - Osadzenie na skorodowanym wypływie rury kajnerowej z wylewem (6m dł. i 40 cm średnicy). Wymiana elementów drewnianych ogrodzenia młaki (słupki z twardego drewna i podwójna żerdź). Wymiana drewnianych elementów kładki – aby umożliwić dojście do wypływu przez młakę przerzucona została deska fosztowa – obecnie już mocno nadgniła. Planuje się jej wymianę na połówkę kłody dębowej; dł. 5m i szer. 40 cm. Montaż tabliczki edukacyjnej/informacyjnej dot. źródeł siarczkowych i chemoautotrofów.

Koszt: 9 000,00 zł

3. Rewitalizacja stawów w uroczysku Rakutowa

- A. Gmina Ciężkowice
- B. Obszar tematyczny: Zakładanie, pielęgnacja i zagospodarowanie małych zbiorników wodnych;
- C. W lesie uroczyska Rakutowa znajdowały się 3 stawy, ułożone w dnie doliny; łącznie ok. 160 m² (okresowo wąwozem płynie woda). Obecnie w wyniku zamulenia, opadu liści oraz przede wszystkim wyrwaniu grobli przez wodę (w 2010 r.), stawy te nie magazynują wody, postępuje na ich powierzchni sukcesja lasu. W czasie, gdy mini-zbiorniki funkcjonowały, były miejscem spacerów mieszkańców oraz turystów. Pomoc w pracach związanych z odtworzeniem zbiorników zadeklarowali członkowie miejscowego Koła Łowieckiego „Szarak” (montaż kierunkowskazów, usunięcie podszytu i konarów przed pracami odtworzeniowymi). Nie tylko we wskazanym kompleksie Rakutowa, ale w całym regionie, zanikły niegdyś liczne stawy i stawki, które tworzyły małą retencję. Oprócz znaczenia przeciwpowodziowego, mają one kluczową rolę w tworzeniu mikrosiedlisk. Celem inicjatywy jest rewitalizacja (oczyszczenie) stawów w uroczysku Rakutowa. Rezultatem inicjatywy będzie: Oczyszczenie i rewitalizacja 160 m² stawów, Wkopianie 3 przelewów w groblach, Wykonanie ścieżki – dojścia do stawów (30 mb barierki drewnianej i 10 mb schodów skarpowych), montaż 3 drewnianych drogowskazów. Ustawienie 4 szt. ławek.
- D. Zaplanowane działania. Wstępne oczyszczenie terenu. Odmulenie stawów (praca małej koparki). Naprawa grobli z wykonaniem przelewów (wkopianie rur PCV i drewnianych wzmocnień). Wykonanie ścieżki – dojścia do stawów (barierki drewnianej i schodów skarpowych). Oznaczenie dojścia do stawów – montaż drewnianych drogowskazów. Ustawienie 4 szt. ławek. Zamontowanie tablicy informacyjnej.

Koszt: 10 780,00 zł

4. Ogród Jordanowski przy Przedszkolu Publicznym w Łękawicy strefa aktywności i odpoczynku dla mieszkańców

A. Gmina Skrzyszów

- B. Obszar tematyczny: ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej;
- C. Projekt ma na celu zagospodarowanie przestrzeni publicznej znajdującej się przy przedszkolu publicznym w Łękawicy.

Miejsce to będzie przeznaczone zarówno dla rodziców jak i dzieci do odpoczynku. Miejsce to zostało nie przypadkowo wybrane, znajdują się tu klony, które w przyszłości zacienią część przeznaczoną do odpoczynku. Zarówno posadzone już cyprysy jak i część istniejących klonów zostaną wkomponowane w powstający ogród. Nowy ogród nawiązywał będzie do otoczenia, a dzięki dużej ilości zaprojektowanych traw ozdobnych będzie miejscem relaksu. Odpoczynek po wysiłku na placu zabaw przy szumiących liściach traw (miskantów szczególnie) zregeneruje siły każdego dziecka jak i dorosłego.

Będzie to pierwszy etap zagospodarowania terenu wokół przedszkola który będzie kontynuowany zgodnie z zasadami ogrodów jordanowskich. Myśl, która przewodzi temu założeniu to połączenie sportowego i edukacyjnego charakteru tego miejsca z pięknem zieleni i odpoczynkiem. Znajdował się będzie w centrum wsi, obok ośrodka zdrowia, biblioteki, Kościoła, placu zabaw. Teren ten jest ogrodzony, ale nie zamykany na noc więc będzie ogólnodostępny. Inicjatywa ta jest odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa, na zgłaszane sugestie mieszkańców aby teren przy przedszkolu, który jeszcze nie jest zagospodarowany i „niereprezentacyjny” – odnowić i zagospodarować w sposób przyjazny dla środowiska naturalnego.

Ogród jordanowski będzie ciekawym miejscem nie tylko dla dzieci ale również dla rodziców. Pozwoli to dzieciom na uzmysłowienie sobie że nie tylko gry komputerowe mogą być korzystne dla nich. Wpłynie na ich mentalność i zmianę myślenia, zachęci do aktywności i spędzania czasu na świeżym powietrzu jak również do poszanowania środowiska naturalnego ze względu na jego korzystne oddziaływanie na człowieka. Nowo powstały ogród jordanowski będzie ciekawym miejscem nie tylko dla dzieci ale również dla rodziców. Będzie on usytuowany w sąsiedztwie placu zabaw NIVEA, a więc będzie tworzył jedną całość. Osoba która przyjdzie ze swoim dzieckiem, które będzie korzystało z urządzeń na placu zabaw będzie mogła odpocząć, zrelaksować się i cieszyć się widokami otaczającej przyrody. Będzie to ciekawe miejsce do spaceru codziennego dla przedszkolaków, mieszkańców bez względu na porę roku i pogodę. Ogród będzie przygotowany odpowiednio do każdej pory roku. Wiosną i latem dzieci będą bawić się w piasku i na trawie, kopać grządki i uprawiać własne zagonki. Wypoczynku mniej aktywnego zażyjemy na placu zabaw NIVEA. W połączeniu z placem NIVEA będzie to znakomite miejsce do wypoczynku i relaksu, szaleństw i zabaw. Przedszkolaki będą dbały o ogród w miarę ich możliwości – plewienie, podlewanie. Jednocześnie lokalizacja i charakter placu zabaw ma za zadanie od małego uwrażliwić dzieci na przyrodę, zwrócić uwagę na jej bogactwo i potrzeby oraz dostarczyć im radości z opiekowania się ptakami w okresie zimowym. Będzie to również ciekawe miejsce dla przejeżdżających przez naszą wioskę turystów – zwłaszcza turystyka rowerowa. Obok znajduje się skwerek tzw. centrum wsi gdzie można usiąść, odpocząć po podróży. Ogród ten będzie również ciekawym miejscem do spędzania w nim nie tylko czasu przez rodziców z dziećmi, ale również przez seniorów, którzy korzystają z zajęć w pracowni Orange oraz w Klubie Seniora. Odnowione miejsce, posadzone rośliny odnowią/ubogacą to miejsce, a jednocześnie zostanie stworzony zieleniec o znaczeniu lokalnym. Posadzone rośliny, kwiaty i krzewy będą wpływać na przeciwdziałanie zanikaniu owadów zapylających. Miejsce to będzie cennym źródłem czerpania pokarmu przez pszczoły. W naszej miejscowości prężnie działa Koło Pszczelarzy, a więc podjęta

inicjatywa będzie przynosiła wymierne korzyści dla różnych grup wiekowych, począwszy od dzieci przez ich rodziców, dziadków, a także pszczelarzy. W okresie jesienno – zimowym naszą wioskę odwiedzają wróble zwyczajne /gatunek chroniony/. Chcemy najmłodszych mieszkańców uczyć dbałości i wrażliwości. W tym celu zamontowane zostaną karmniki w których dzieci będą dokarmiać ptaki. Lokalne uwarunkowania środowiskowe sprzyjają rozwojowi roślinności. Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skrzyszów zasoby glebowe na terenie gminy są zróżnicowane. Najwięcej gleb wysokich klas bonitacyjnych od I do III, znajduje się w środkowej i południowej części gminy, w sołectwach: – Łękawica – 67% pow. wsi w klasie I-III i 88% użytków rolnych w klasie I-III. Odpowiedni rodzaj gleby pozwoli na rozwój i wzrost zasadzonych roślin. Dodatkowo inicjatywa edukacji dzieci poprzez utworzenie ogrodu jest zgodna z celem długoterminowym Gminy Skrzyszów na 2015 rok tj. Podniesienie jakości życia mieszkańców z zachowaniem ładu przestrzennego i funkcjonalnego z jednoczesną ochroną istniejących walorów kulturowo-krajobrazowych. Ponadto jednym z kierunków minimalizujących zagrożenia jest edukacja ekologiczna mieszkańców w tym dzieci. Celem inicjatywy jest poprawa wizerunku otoczenia oraz jakości życia na obszarach wiejskich poprzez stworzenie miejsca do wypoczynku i edukacji ekologicznej.

- D. Mierzalne rezultaty: Powstanie 1 ogrodu jordanowskiego o znaczeniu przyrodniczo-edukacyjnym - Powstanie 1 miejsce w którym wspierany będzie w okresie jesienno-zimowym wróbel zwyczajny, który został objęty ścisłą ochroną gatunkową zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną [Dz. U. z 2004 r. Nr 220, poz. 2237](#)
- Zaplanowane działania w ramach inicjatywy to: Zaangażowanie społeczne mieszkańców Łękawicy, członków OSP, rodziców dzieci z przedszkola w uporządkowanie terenu. Przygotowanie terenu do nasadzeń roślin, sadzenie roślin przez specjalistyczną Firmę. Działania informacyjno – edukacyjne, prace w ogrodzie wykonywane przez dzieci, obserwacja przyrody. Wykonanie obrzeża, agrowłóknina i kołki do niej, kamień biały marainna, kora, materiał nasadzeniowy/nasadzenie, karmnik dla wróbli, narzędzia dla dzieci (kompletów 10), zakup ławeczek/projekt budowlany ze względu na miejsce przy przedszkolu, tablica informacyjna, opracowanie artykułu prasowego, opracowanie oferty edukacyjnej.

Koszt: 16 090,00 zł

5. Renowacja parku dworskiego w Kątach połączona z zajęciami przyrody na jego terenie

A. Gmina Iwkowa

Inicjatywa będzie realizowana w gminie Iwkowa w miejscowości Kąty, na terenie parku przy obejściu dworskim, będący własnością osoby prywatnej Pani Urszuli Bieńkowskiej – Sławik ale ogólnodostępny dla ludzi (mieszkańcy, turyści). Park jest wizytówką Gminy Iwkowa, miejscem rozpoznawalnym, ogólnodostępnym i otwartym dla zwiedzających. Tutaj rozpoczyna się i kończy szlak pieszy śladami uwolnienia Jana Karskiego. Na tym miejscu znajduje się ławeczka Karskiego – upamiętniająca słynnego emisariusza Polskiego Państwa Podziemnego, który od lipca 1940 do lutego 1941 roku ukrywał się w dworku Sławików w Kątach przed gestapo, po uwolnienia ze szpitala w Nowym Sączu. Tuż obok „ławeczki„ jest zabytkowa figura św. Floriana z 1884 roku. To symboliczne miejsce składania kwiatów przy okazji świąt państwowych.

B. Obszar tematyczny: rozwój, odtworzenie i pielęgnacja ogrodów, parków miejskich, zieleńców o znaczeniu przyrodniczym;

C. Inicjatywa zaproponowana przez Stowarzyszenie Przyjaciół Kątów w znaczącym stopniu przyczyni się do poprawy stanu środowiska poprzez:

Pomniki przyrody zlokalizowane w obejściu dworskim w Kątach będą poddane pielęgnacji co przyczyni się do ich odnowy a co za tym idzie zwiększy się produkowanie tlenu, zmniejszy się ilość CO₂, zmniejszy się zanieczyszczenie powietrza, montaż karmników dla ptaków zimujących /sikora, gil, jemioluska/ zwiększy szansę na przeżycie i rozwój populacji tych ptaków, poprawa kondycji drzew i wydłużenie żywotności parkowych zadrzewień i tym samym przedłużenie czasu ich zdolności rozmnożeniowych dla starych gatunków i odmian drzew parkowych, poprzez wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych; podniesienie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży; Lokalna społeczność będzie zaangażowana w realizację przedsięwzięcia poprzez:

Uporządkowanie miejsca po wykonaniu pielęgnacji, przegrabieniu parku w celu poprawienia estetyki i przystosowanie obszaru do lekcji przyrody w terenie, przeplewienie alejek w parku, wykonanie karmników przez dzieci i młodzież ze Szkoły podstawowej w Kątach, organizacja zajęć dla dzieci.

Drzewa w parku dworskim w miejscowości Kąty są w złym stanie fitosanitarnym, przez lata nie były wykonywane przy nich zabiegi pielęgnacyjne. W związku z faktem iż drzewa znajdują się przy drodze zagrażają one bezpieczeństwu użytkowników pieszych i jezdnych oraz zwiedzających. Kolejnym argumentem przemawiającym za faktem wdrożenia inicjatywy jest istnienie w parku dworskim miejsca spotkań „Przystanek Karskiego” w formie symbolicznej ławeczki oraz lokalizacja szlaku pieszego śladami uwolnienia Jana Karskiego. Przeprowadzona inicjatywa poprawi estetykę miejsca i zwiększy bezpieczeństwo użytkowników i gości parku. Najważniejszym celem wdrożenia przedmiotowej inicjatywy to jak głosi tytuł projektu – pielęgnacja zadrzewienia poprzez zlikwidowanie posuszu w koronie drzew, poprawę stanu fitosanitarnego, poprawę wytrzymałości drzew na silny wiatr, zabezpieczenie istniejących gniazd ptaków, konieczność pobudzenia do regeneracji (odciążenie) korony drzew. Kolejnym argumentem potwierdzającym zasadność i celowość wdrożenia przedmiotowej inicjatywy jest podniesienie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży z lokalnych szkół podstawowych.

Celem inicjatywy jest pielęgnacja pomników przyrody wraz z organizacją lekcji przyrody w plenerze /lekcje prowadzone będą przez przedstawicieli leśników z Nadleśnictwa Stary Sącz oraz Zarządu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego/ dla uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Iwkowa oraz uczniów z zaprzyjaźnionego Zespołu Szkół „Splot” im. Jana Karskiego w Nowym Sączu.

D. Prace w ramach inicjatywy będą polegały na: usunięciu posuszu (cięcia sanitarne) usunięciu gałęzi martwych, chorych i zagęszczających koronę (cięcia pielęgnacyjne), obniżenie środka ciężkości drzewa oraz korygujące (redukcja korony), organizacja konkursu w Szkole Podstawowej w Kątach na najładniejszy karmnik – w komisji konkursowej znajdą się między innymi: przedstawiciele szkoły, przedstawiciele stowarzyszenia, przedstawiciele Zarządu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, przedstawiciele leśników, montaż karmników na wypielęgnowanych drzewach, organizacja otwartego konkursu fotograficznego – „Kątskie pomniki przyrody” wraz z wystawą prac w parku lub w Szkole Podstawowej w Kątach. Zaplanowane działania to : pielęgnacja pomników przyrody, zakup mieszanki trawy, tablica informacyjna.

Mierzalne rezultaty w ramach inicjatywy to:

Zbudowanie i umiejscowienie 15 szt. karmników na drzewach w parku, pielęgnacja 10 szt. pomników przyrody, organizacja 10 zajęć przyrodniczych z zakresu ochrony przyrody, biologii i ornitologii. /po 60 min. każde z zajęć/ organizacja i przeprowadzenie konkursu na najbardziej oryginalne zdjęcie na temat pomników przyrody w parku dworskim w Kątach oraz organizacja wystawy najlepszych prac. Zmniejszenie ilości CO₂ na terenie parku dworskiego - 170kg CO₂ będzie zużywane przez zadrzewienia w ciągu jednego sezonu.

Zwiększenie wydzielania fitocydów na terenie parku dworskiego – fitocydy – substancje o silnym działaniu bakterio i grzybobójczym (wykazują silne właściwości przeciwzapalne i antynowotworowe, wzmacniają one system odpornościowy człowieka i mobilizują go do walki z chorobą) - 3kg fitocydów wydziela się do atmosfery w ciągu jednego sezonu.

Zwiększenie ilości tlenu O₂ na terenie parku dworskiego - 140kg O₂ będzie wydzielane do atmosfery w ciągu jednego sezonu.

Koszt: 20 000,00 zł

6. Zagajniki miodowe – miejscem zadumy i relaksu

A. Gmina Skrzyszów

B. Obszar tematyczny: przeciwdziałanie zanikaniu owadów zapylających

- C. W związku z wymieraniem owadów zapylających zarówno w miastach jak na wsiach, celem tej inicjatywy jest przeciwdziałanie ich zanikaniu, w tym zanikaniu pszczoł, trzmieli, motyli. W gminie Skrzyszów wiele drzew miododajnych zostało wyciętych z powodu ich złej kondycji (stare, chore drzewa, grożące zawaleniem). Część została usunięta z pasów drogowych aby poprawić bezpieczeństwo. Dlatego pszczelarze chcą podjąć inicjatywę której celem będzie uzupełnienie braków drzewostanu miododajnego nie tylko ze względów estetycznych, ale również krajobrazowych. Zwiększenie populacji drzew miododajnych wpłynie znacząco na kondycję pszczoł oraz ich populację, która ostatnio została zdiesiątkowana zarówno w naszej gminie jak i w innych miejscach w Polsce. Zwiększenie liczby drzew wpłynie na nasze środowisko, na pszczoły i inne zapylacze osy, trzmielie itp. Drzewka będą sadzone przez mieszkańców poszczególnych miejscowości. Dodatkowo będzie spotkanie edukacyjne poświęcone tematyce pasiecznej. Jak podaje Krzysztof Worobiec i Iwona Liżewska w książce pod tytułem „Aleje przydrożne” drzewa odgrywają ogromną rolę przyrodniczą i ekologiczną. Są środowiskiem życia wielu zwierząt wzbogacających bioróżnorodność i będących wskaźnikiem stanu środowiska siedlisk, w których mieszkamy. Drzewa oczyszczają powietrze z pyłów i gazów. Sto drzew usuwa 454 kg zanieczyszczeń rocznie, w tym 181 kg ozonu i 136 kg zanieczyszczeń pyłowych. Obecność drzew ogranicza zapylenie nawet o 75%. Drzewa nie tylko oczyszczają powietrze z toksycznych gazów i pyłów, ale również wzbogacają je o substancje lotne, które mają charakter bakteriobójczy, stymulujący proces oddychania i krążenia oraz regulujący działanie układu nerwowego ludzi. Drzewa wpływają również na strukturę jonową powietrza, przyczyniając się do zwiększenia potencjału jonowego i tworzenia korzystnego bilansu jonów ujemnych i dodatnich. Jak widać, utworzenie zagajników korzystnie wpłynie nie tylko na zapylacze, ale również na całość środowiska naturalnego gminy. Inicjatywa będzie służyła poprawie środowisk naturalnego bo im więcej zieleni tym więcej tlenu. Wpłynie to również na zdrowotność pszczoł -większa siła więc mogą zapylać i przynosić miód.

Ponad 79% powierzchni gminy Skrzyszów zaliczone zostało do Obszarów Chronionego Krajobrazu. Południowa część gminy (52,4% pow.) położona na południe od drogi wojewódzkiej Tarnów -Skrzyszów -Szynawałd - Łąki Górne -Pilzno, włączona została Rozporządzeniem Nr 23/96 Wojewody Tarnowskiego z dnia 28 sierpnia 1996 r. do Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego. W granicach administracyjnych gminy, w obrębie OChKPC znajduje się 522,89 ha gruntów pod lasami. Lasy te należą do typu siedliskowego Lasu Wyżynnego. Podstawowym drzewostanem są: dęby, buki, z domieszką jodły i modrzewia. Grunty zadrzewione zajmują 57,01 ha, łąki 270,10 ha i pastwiska 216,03 ha (dane z opracowania: „Obszary Chronionego Krajobrazu woj. tarnowskiego” 1994 zlec. U W Tarnów). Jak podaje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skrzyszów wykonane w marcu 2011 roku z uwagi na brak centralnego systemu ciepłowniczego, zaopatrzenie w ciepło dla zaspokojenia potrzeb bytowych ludności odbywa się w oparciu o indywidualne rozwiązania. Teren gm. Skrzyszów jest w 100% zgasyfikowany, jednak ze względów ekonomicznych w przeważającej części gospodarstw domowych nie wykorzystuje się gazu do opalania, zwłaszcza w okresie grzewczym. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe najczęściej nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Dlatego nasadzenie zagajników przyczyni się do poprawy stanu powietrza jak i przyniesie korzyści dla owadów zapylających stając się pszczelimi pożytkami. Z całej realizacji przedsięwzięcia opracowana zostanie kampania informacyjna dotycząca wymierania pszczoł. Kampania składać się będzie z:

- przygotowania **ulotek informacyjnych**, które trafią do mieszkańców. Ulotki będą formatu A4 składane na 3, kolorowe. Znajdować się będą na nich informacje o realizacji projektu, działaniach podejmowanych przez pszczelarzy oraz o walorach zdrowotnych miodu.
- **spoty reklamowe w radio**, które na celu będą miały przekazanie jak największej grupie odbiorców informacji o podjętych przez pszczelarzy działaniach mających na celu ratowanie środowiska.

D. Planowane działania w ramach inicjatywy :

1. Przygotowanie terenu przez mieszkańców, uporządkowanie, nasadzenie drzew, Kampania informacyjno-edukacyjna (spot w radio, ulotki A4, prasa, zakup drzewek lipy oraz akacji, stworzenie 3 zagajników - miejsc edukacji i zadumy, tablica informacyjna)
2. Prelekcja pszczelarska (konferencja w Centrum Produktu Lokalnego, catering podczas konferencji dla 42 osób, zakup projektora)
2. Przygotowanie spotu promującego przedsięwzięcie w radio RDN Małopolska lub innym radio lokalnym
3. Przygotowanie 1 kampanii informacyjno - edukacyjnej – przygotowanie ulotek.

Koszt: 22 850,00 zł

7. Zagospodarowanie stawów żwirowych w gatunek ryb rodzimych - karaś pospolity

A. Gmina Wierzchosławice

B. Obszar tematyczny: zakładanie, pielęgnacja i zagospodarowanie małych zbiorników wodnych.

C. Przedsięwzięcie ma na celu zwiększyć bioróżnorodność w gminie Wierzchosławice poprzez wprowadzenie rodzimego cennego gatunku ichtiofauny – karasia pospolitego do nowopowstałych zbiorników pożwirowych. Zbiorniki powstały na skutek działalności górniczej - eksploatacji żwiru i obecnie stanowią akwenu wodne. Jednym z najlepszych kierunków rekultywacji takich obszarów jest rekultywacja w kierunku zbiornika wodnego. Najlepszym sposobem rekultywacji jest zagospodarowanie w kierunku akwenu zbliżonego do naturalnego i stworzenie warunków do utworzenia się w nim zespołu gatunkowego flory i fauny zbliżonego do naturalnego. Karaś pospolity stanowi podstawowy element fauny małych zarastających zbiorników wodnych. Małe zarastające zbiorniki wodne to doskonałe siedlisko dla ryb, ptaków i płazów, zwiększające bioróżnorodność obszaru. Obszar taki stanowi doskonałe miejsce do uprawiania wypoczynku, sportu i rekreacji przy równoczesnej możliwości edukacji ekologicznej. Obszar objęty inicjatywą będzie ogólnodostępny dla turystów i wędkarzy czy lokalnej społeczności. Wykonane będą tablice informacyjne (edukacyjne) na temat projektu, roli małych akwenów i karasia pospolitego dla miejscowej fauny i flory. Zostanie zamieszczona informacja na stronie internetowej Polskiego Związku Wędkarskiego z realizacji zadania. Karaś pospolity to cenny, lecz niestety w ostatnich latach rzadko występujący w naturalnych zbiornikach rodzimy gatunek ryb. Celowe wprowadzenie ryby do akwenów to stosowana od lat skuteczna metoda zwiększania bioróżnorodności. Karaś pospolity żyje w litoralu akwenów, jego obecność jest istotna do wzbogacenia, a zatem stabilizacji skomplikowanych i wrażliwych relacji troficznych zbiorników wodnych. Sam żeruje na bentosie i glonach akwenu, równocześnie będąc pokarmem cennych drapieżnych gatunków ryb i ptactwa.

Akwenu, do których wsiedlony ma być karaś pospolity, to młode podlegające sukcesji akwenu wodne. Wprowadzenie gatunku przyspieszy postępowanie sukcesji w pożądanym kierunku oraz zwiększy bioróżnorodność obszaru. Po wprowadzeniu karaś będzie mógł w akwenach rozmnażać się w sposób naturalny.

D. W ramach inicjatywy planuje się następujące działania: Zakup ikry i wpuszczenie ryby do zbiorników pożwirowych.

Zainstalowanie tablic informacyjnych jakim gatunkiem zostało zarybione, jakie będą tego efekty oraz kto sfinansował projekt. Zostanie zamieszczona informacja na stronie internetowej Związku Wędkarskiego.

Rezultatem będzie wprowadzenie i utrzymanie stabilnej populacji karasia pospolitego, która powinna podlegać samo utrzymaniu się, poprzez możliwość naturalnego rozrodu wprowadzonych ryb. Wzrost bioróżnorodności. Naturalne tarło ryb w stawie. Zarybienie Karasiami 2 stawów – 1000 kg ikry. Tablica informacyjna szt.2

Koszt: 15 800,00 zł

8. Zagospodarowanie stawów żywiowych w gatunek ryb rodzimych – lin

A. Gmina Wierzchosławice

B. Obszar tematyczny: zakładanie, pielęgnacja i zagospodarowanie małych zbiorników wodnych;

C. Przedsięwzięcie ma na celu zwiększyć bioróżnorodność w gminie Wierzchosławice poprzez wprowadzenie rodzimego cennego gatunku ichtiofauny – lina do nowopowstałych zbiorników pożywiowych. Zbiorniki powstały na skutek działalności górniczej - eksploatacji żwiru i obecnie stanowią akweny wodne. Jednym z najlepszych kierunków rekultywacji takich obszarów jest rekultywacja w kierunku zbiornika wodnego. Najlepszym sposobem rekultywacji jest zagospodarowanie w kierunku akwenu zbliżonego do naturalnego i stworzenie warunków do utworzenia się w nim zespołu gatunkowego flory i fauny zbliżonego do naturalnego. Lin obok karasia pospolitego stanowi podstawowy element fauny małych zarastających zbiorników wodnych. Małe zarastające zbiorniki wodne to doskonałe siedlisko dla ryb, ptaków i płazów, zwiększające bioróżnorodność obszaru.

Obszar taki stanowi doskonałe miejsce do uprawiania wypoczynku, sportu i rekreacji przy równoczesnej możliwości edukacji ekologicznej. Obszar będzie ogólnodostępny dla turystów i wędkarzy jak również lokalnej społeczności. Wykonane będą tablice informacyjne (edukacyjne) na temat projektu, roli małych akwenów i lina dla miejscowej fauny i flory. Zostanie zamieszczona informacja na stronie internetowej Polskiego Związku Wędkarskiego z realizacji zadania.

Lin to cenny, lecz niestety w ostatnich latach rzadko występujący w naturalnych zbiornikach rodzimy gatunek ryb. Celowe wprowadzenie ryby do akwenów to stosowana od lat skuteczna metoda zwiększania bioróżnorodności. Lin żyje w litoralu akwenów, jego obecność jest istotna do wzbogacenia, a zatem stabilizacji skomplikowanych i wrażliwych relacji troficznych zbiorników wodnych. Sam żeruje na bentosie i glonach akwenu, równocześnie będąc pokarmem cennych drapieżnych gatunków ryb i ptactwa.

Akweny, do których wsiedlony ma być lin, to młode podlegające sukcesji akweny wodne. Wprowadzenie gatunku przyspieszy postępowanie sukcesji w pożądanym kierunku oraz zwiększy bioróżnorodność obszaru. Po wprowadzeniu lin będzie mógł w akwenach rozmnażać się w sposób naturalny.

D. Ryby zostaną wpuszczone do zbiorników pożywiowych. Zainstalowanie tablic informacyjnych jakim gatunkiem zostało zarybione, jakie będą tego efekty oraz kto sfinansował projekt. Zostanie zamieszczona informacja na stronie internetowej. Wprowadzenie i utrzymanie stabilnej populacji lina, która powinna podlegać samo utrzymaniu się, poprzez możliwość naturalnego rozrodu wprowadzony ryb. Wzrost bioróżnorodności. Zarybienie Linem 2 stawów – 1000 kg, naturalne tarło ryb w stawie. Tablica informacyjna szt.2. Konferencja w CPL na 40 osób (catering), prelegenci (2 osoby)

Koszt: 21 400,00 zł

9. Zmniejszenie zużycia energii konwencjonalnej na rzecz odnawialnych źródeł energii - panele solarne 6m² Szczepanowice.

A. Gmina Pleśna

B. Obszar tematyczny: ograniczenie antropopresji - minimalizacja emisji do środowiska z budynków/obiektów użyteczności publicznej.

C. Tarnów nazywany jest Polskim Biegunem Ciepła. Termin biegun ciepła odnosi się raczej do wyspy termicznej, która ma uprzywilejowane temperatury i rozciąga się przed Pogórzem Karpackim, między Bochnią, Brzeskiem, Tarnowem, Dębicą, Mielcem i Dąbrową Tarnowską. Jest to trójkąt w Kotlinie Sandomierskiej, który ma najkorzystniejsze warunki termiczne ze wszystkich regionów w Polsce. Tarnów posiada najwyższą średnią temperatury powietrza w roku - wynosi ona 8-9 stopni C. W Tarnowie jest najdłuższe w Polsce termiczne lato - trwa 114 dni (jest to liczba dni z temperaturą średniodobową powyżej 15 st. C). Tarnów i okolice mają też najdłuższy w Polsce okres wegetacyjny, który wynosi ok. 225 - 230 dni w roku (to liczba dni ze średniodobową temp. powyżej 5 st. C). W Tarnowie i okolicach jest też najwięcej w Polsce dni bezchmurnych w ciągu roku – bo aż 55. Dzięki temu Tarnów otrzymuje największą ilość energii słonecznej w Polsce. Wynosi ona 62,5 kilokalorii na cm kw. powierzchni. Uwzględniając lokalne uwarunkowania środowiskowe zdecydowano o montażu paneli solarnych do ogrzewania wody, które będą ograniczały użycie energii cieplnej ze źródeł konwencjonalnych oraz emisję spalin z nieefektywnych kotłów, w miejscowości Szczepanowice na budynku Ochotniczej Straży Pożarnej. Szczepanowice to miejscowość leżąca w trójkącie Kotliny Sandomierskiej, dlatego też zainstalowanie paneli solarnych wraz z oprzyrządowaniem wpłynie korzystnie na środowisko naturalne, ograniczona zostanie emisja szkodliwych gazów do atmosfery, ograniczy to antropopresję.

D. W ramach działania zaplanowano montaż kompletu paneli solarnych o powierzchni 6m² wraz z osprzętem i zbiornikiem wodnym o pojemności ok. 300L. Tablica informacyjna, Konferencja OZE (30 osób) w CPL, prelegent, opracowanie artykułu na temat OZE. Mierzalnym rezultatem przedsięwzięcia będzie 1 budynek użyteczności publicznej z OZE.

Koszt: 18 300,00 zł

10. Zielony azyl - ptasi zakątek

A. Gmina Pleśna

Projekt realizowany będzie w Szkole Podstawowej w Szczepanowicach. Dużym walorem tej miejscowości jest otaczająca nas przyroda. Występują tu cenne, naturalne zbiorowiska roślinne, wiele rzadkich i chronionych gatunków roślinnych. Szata roślinna stanowi pozostałości dawnej naturalnej Puszczy Karpackiej. Można tu spotkać różne gatunki drzew iglastych, liściastych oraz kompleksy lasów mieszanych, w których na wyróżnienie zasługuje bogata i różnorodna fauna. Najlepiej można poznać uroki przyrody podczas pieszej wędrowki, przejażdżki rowerowej lub konnej.

Szkoła Podstawowa w Szczepanowicach jest placówką publiczną, dla której organem prowadzącym jest Gmina Pleśna. Uczęszcza do niej ok. 100 uczniów. Placówka liczy 6 oddziałów, kl. I-VI oraz oddział przedszkolny. Realizacja inicjatywy w naszej szkole pozwoli na rozwijanie umiejętności poznawania przyrody oraz pogłębienie świadomości i kultury ekologicznej dzieci. Z efektu jego realizacji korzystałyby dzieci obecnie uczęszczające do szkoły, ale także kolejne roczniki dzieci, które zostaną wychowankami tej placówki w przyszłości. Potencjalnymi odbiorcami projektu byłyby również rodziny naszych uczniów, które razem z dziećmi miałyby możliwość bezpośredniego obcowania z przyrodą.

B. Obszar tematyczny: rozwój, odtworzenie i pielęgnacja ogrodów, parków miejskich, zieleńców o znaczeniu przyrodniczym;

C. Piękny fascynujący i tajemniczy, który dostarcza nam pozytywnych emocji, cieszy i wzrusza – to świat przyrody. Obcowanie z przyrodą daje spokój, co jest pewnym rodzajem terapii i dlatego już od najwcześniejszych lat życia człowieka należy tak kształtować jego sposób myślenia i zachowania, aby umiał o nią zadbać. Gdy w wieku przedszkolnym i szkolnym wpoimy dzieciom umiłowanie przyrody to będzie im ono towarzyszyć w ciągu całego życia. Pracując w grupie dzieci 4 - 6-letnich i wiedząc jak ważną rolę odgrywa w tym wieku wprowadzanie elementów edukacji ekologicznej postanowiłam opracować projekt „Zielony azyl- ptasi zakątek” – pisze jeden z autorów inicjatywy. Celem ogólnym jest zbliżenie dziecka do świata przyrody nabywanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt, kształtowanie mądrego i umiejętnego współżycia człowieka z przyrodą, rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia na Ziemi. Ogród szkolny to najbliższe dzieciom środowisko przyrodnicze, dlatego chciałabym utworzyć w nim „azyl dla ptaków”. "Ptasie osiedle" stałoby się miejscem do zorganizowanej, systematycznej pielęgnacji roślin, opieki nad ptakami, ich obserwacji oraz edukacji w tym zakresie.

Ptaki dostarczają nam – ruch i pełnię życia. Wprowadzają do naszego poukładanego świata element przyrody dzikiej i nieokiełznanej. Wypełniają go śpiewem, którego nie jest w stanie zastąpić żadna inna muzyka. Dają nam niepowtarzalną możliwość obserwacji bogactwa swoich zachowań. Kolejnym i chyba najbardziej praktycznym, wymiernym wartościowo powodem jest pomoc w zwalczaniu szkodliwych owadów. Ptaki to nic innego jak inteligentny, naturalny sposób zwalczania szkodników; sposób, który w tym sensie przewyższa skuteczność substancji chemicznych, ponieważ szkodnika dojrzy wszędzie. To wszystko wskazuje na to że warto zaprosić ptaki do bytowania lub nawet do zakładania gniazd w naszych ogrodach.

Spółeczność lokalna, a więc uczniowie naszej szkoły, mieszkańcy naszej miejscowości staną się współautorami naszego zielonego azylu. Ptaki towarzyszą człowiekowi od wieków. Niegdyś obdarzane cziłą boską lub postrzegane jako symbol zła lub wolności. Opisy śpiewu ptaków i ich zachowań często wykorzystywano w twórczości ludowej, poezji i prozie. Ptaki można zobaczyć

prawie wszędzie, zajmują niemal wszystkie środowiska na ziemi. Zachwycają nas swoim śpiewem, barwą wyglądem, są wielkimi sprzymierzeńcami człowieka. Natomiast człowiek niewiele wie na ich temat.

Dziko żyjące ptaki oddają ogromne usługi gospodarce człowieka. Tępią znaczne ilości owadów i gryzoni będących szkodnikami upraw. Rola ptaków w ograniczaniu ilości szkodników upraw jest tak wielka, że wynagradza szkody wyrządzone przez ptaki, np. wyjadanie ziarniaków zbóż na polach czy owoców w sadach. Sikory, jaskółki przenoszą pokarm pisklętom od 300 do 600 razy dziennie przez około 16 godzin. Sikora bogatka niszczy corocznie ponad 6 milionów jaj owadów szkodników. W Polsce większość ptaków objęta jest ochroną gatunkową.

Warto zacząć poznawanie ptaków, chociażby od tych, które żyją w najbliższym otoczeniu człowieka, towarzysząc mu na co dzień. Obecnie niewiele osób potrafi określić gatunki pospolitych ptaków, nie wie jak się zachowują i jak bardzo są zagrożone. Udział w projekcie pozwoli nam na zwiększenie wrażliwości mieszkańców wsi ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży na potrzeby ptaków oraz pobudzi zainteresowanie otaczającą nas przyrodą i jej ochroną.

D. Projekt „Zielony azyl – ptasi zakątek” - będzie realizowany poprzez działania informacyjne, działania edukacyjne oraz stworzenie „ptasiej infrastruktury”

I. Działania informacyjne:

1. Wykonanie i wydanie materiałów popularyzatorskich tj. plakatów, ulotek i pocztówek w celu rozpropagowania projektu wśród społeczności szkolnej i lokalnej.

II. Działania edukacyjne (mają charakter zespołowy, realizowane są przez dzieci z kl. 0-VI, nauczycieli na różnorodnych zajęciach oraz w czasie własnym)

1. Zajęcia/lekcje/warsztaty – teoretyczne zajęcia klasowe pozwolą uczestnikom na zdobycie wiedzy o poszczególnych środowiskach typowych dla bezpośredniego sąsiedztwa szkoły, poznanie wybranych gatunków ptaków, zapoznanie się z głównymi zagrożeniami dla poszczególnych środowisk i zamieszkujących je gatunków, poznanie działań służących poprawie jakości tych środowisk i wsparciu zamieszkujących je gatunków).

2. Prowadzenie obserwacji ptaków w terenie – program zajęć praktycznych pozwoli dzieciom na samodzielną obserwację ich środowiska naturalnego, identyfikację zasiedlających je gatunków, samodzielną konstrukcję budek lęgowych i ich instalację na terenie ogrodu szkolnego, obserwację zasiedleń i sukcesów lęgowych.

3 Zbiórka karmy dla ptaków (nasion i owoców).

4. Wystawa/Album ze zdjęciami ptaków „Detektywi przyrody - podglądamy ptaki zimą” - konkurs fotograficzny

4. „Ptaki w grafice komputerowej” – prezentacja multimedialna, próby tworzenia filmu o ptakach.

5. Konkurs plastyczny „Ptaki Cudaki”.

6. Quiz – sprawdzenie wiedzy przyrodniczej.

7. Konkurs recytatorski „Najpiękniejsze wiersze o ptakach”

8. „Ptasie radio” - podsumowanie projektu

9. Spotkanie z leśnikiem/ornitologiem – prelekcja dla uczniów, rodziców i mieszkańców wsi.

10. Wycieczka do Muzeum Przyrodniczego im. Krystyny i Włodzimierza Tomków w Ciężkowicach (uczniowie kl. 0-VI).

III. Stworzenie „ptasiej infrastruktury”

1. Posadzenie drzew i krzewów, które będą pokarmem dla ptaków, miejscem na założenie gniazda oraz bezpiecznym schronieniem (np. rajska jabłoń, jarzębina, berberys, głóg, jałowiec, czeremcha zwyczajna, żywotnik thuja, świerk pospolity, cis pospolity, irga, dereń, trzmielina, rokitnik).
2. Rozmieszczenie karmników- przygotowanie i prowadzenie „ptasiej stołówki”.
3. Rozmieszczenie budek lęgowych.
4. Umieszczenie tablicy informacyjnej (wym.2mx1,5m) „Ptaki naszej okolicy”
5. Zamontowanie kamery w– celem obserwacji.
6. Literatura i gry edukacyjne
7. Wycieczka do Muzeum Przyrodniczego
8. Lornetki
9. Nagrody rzeczowe w konkursach dla dzieci (konkursy opisane powyżej)
10. Zakup sztalug
11. Prowadzenie facebook
12. Druk materiałów informacyjno- poligraficznych.

Rezultaty :

1. Zostaną rozmieszczone na terenie ogrodu szkolnego budki lęgowe i karmniki dla ptaków.
 2. Ogród zostanie wzbogacony o rośliny, których nasiona i owoce będą stanowiły pożywienie dla ptaków.
 3. Powstanie tablica informacyjna o wymiarach 2m x 1,5m na temat ptaków żyjących w naszej okolicy.
 4. Zostanie pozyskany sprzęt do obserwacji ptaków.
 5. Uczniowie wzbogacą swoją wiedzę i umiejętności z zakresu ekologii i ornitologii.
- Utworzenie „zielonego zakątka” dla ptaków – nasadzenie drzew i krzewów 50 szt.
Rozwieszenie budek lęgowych dla jerzyków i wróbli. 5 szt.
Rozmieszczenie karmników na stojakach i drzewach. 7 szt.
Umieszczenie tablicy informacyjnej 1 szt.
Wycieczka do Muzeum Przyrodniczego 1 szt.

Koszt: 20 022,00 zł

11. Ścieżka edukacyjna nad strumieniem Roztówka

A. Gmina Tuchów

B. Obszar tematyczny: ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej;

C. W ramach inicjatywy planuje się wykonać prace na działce gminnej przy strumieniu Roztówka. Teren ten Stowarzyszenie Rozwoju Jodłówki Tuchowskiej przygotowuje od pewnego czasu do stworzenia działki rekreacyjno-edukacyjnej dla mieszkańców Jodłówki Tuchowskiej, licznych turystów jak i kolonii. Projekt ten dotyczyć będzie utworzenia ścieżki edukacyjnej wraz z alejką prowadzącą przez całą działkę, aż do strumienia, ze stanowiskiem obserwacyjnym, altaną. Na ścieżce znajdować się będą tablice z informacjami o gatunkach zwierząt występujących w Jodłówce Tuchowskiej w tym o bobrach europejskich, wydrach, traszkach grzebieniastych, kumakach górskich czy traszkach karpackich (gatunkach chronionych). Dzięki zrealizowaniu inicjatywy mieszkańcy Jodłówki Tuchowskiej, Turyści jak i dzieci przyjeżdżające na kolonie będą mogli spędzić czas w naturze, edukacyjnie i bezpiecznie poznając naszą małą ojczyznę niejednokrotnie bardzo obcą zaś zwierzęta i rośliny będą mogły spokojnie żyć i rosnąć gdyż turyści czy osoby odwiedzające to miejsce będą się poruszać po wyznaczonej trasie. Część terenu przeznaczona pod inicjatywę pozwala na stworzenie ścieżki edukacyjnej wraz z alejką prowadzącą przez całą działkę, aż do strumienia, ze stanowiskami obserwacyjnymi. Na ścieżce znajdować się będą tablice z informacjami o gatunkach zwierząt występujących w Jodłówce Tuchowskiej w tym o bobrach europejskich, wydrach, traszkach grzebieniastych, kumakach górskich czy traszkach karpackich, czyli gatunkach chronionych. Trwałe zaznaczenie ścieżki w terenie spowoduje skanalizowanie ruchu pieszego - dzięki temu okoliczny teren nie będzie wydeptywany i przez to działanie przyczyni się do ochrony bioróżnorodności. W ramach inicjatywy stworzone zostaną 3 siedliska typowe dla regionu oraz jedno istniejące siedlisko zostanie zachowane i zrenaturyzowane. Jest to Las łęgowy, w pobliżu potoku. Wykorzystane zostanie istniejące zadrzewienie oraz dosadzone gatunki typowe. Odtworzony zostanie niewielki stawek zasilany wodami podskórnymi, przy ścieżce prowadzącej do potoka. Staw i roślinność terenów podmokłych stanowiąc będą nowe siedlisko dla płazów występujących w Paśmie Brzanki: kumaków górskich, salamandry plamistej i traszek grzebieniastych oraz innych gatunków. Na końcu trasy znajdzie się stanowisko z ławkami, stanowiące latem miejsce odpoczynku ze względu na panujący nad potokiem chłodny mikroklimat, oraz miejsce obserwacji flory i fauny stawu i potoku. Należy nadmienić, że okresowo potok zasiedlany jest przez bobra europejskiego i istnieją pozostałości żeremi. Oznacza to, że opisane siedlisko jest miejscem sprzyjającym bytowaniu wielu zagrożonych gatunków fauny.

Ponadto na siedliskach odtworzonych z czasem powstaną warunki korzystne dla żerowania i rozmnażania ptaków i owadów, sprzyjając bioróżnorodności. Siedliska odtworzone to: ogródek tradycyjny kwiatowo-warzywny, sad tradycyjny i żyzna buczyna karpacka.

Ekoedukacyjne wykorzystanie działki sprzyjać będzie integracji miejscowej społeczności z rodzimą przyrodą i budowaniu świadomości ekologicznej.

D. Zaplanowane działania to :

1. Wytyczenie zarysu ścieżki
2. Prace koparką w celu odtworzenia stawu, zabezpieczenia fosy od strony drogi, usunięcie korzeni pozostałych po poprzednich pracach i nierówności
3. Nawiezenie żyznej ziemi pod nasadzenia, sadzonki kwiatów i warzyw, drzew, krzewów, kompostownik

4. Wykonanie i zainstalowanie tablic informacyjnych, ławek i huśtawki, stołu, płotków wyznaczających ogródek, oddzielających ścieżkę od drogi powiatowej, domek dla owadów, budki lęgowe, schron dla nietoperza, schron dla jeża
5. Oświetlenie ścieżki stojące
6. Stworzenie stanowiska obserwacyjnego w lesie lęgowym wyposażonego w ławki.
7. utwardzenie ścieżki (kamień na obrzeża stawu, kruszonka na ścieżkę)
8. nasadzenia zgodnie z planem siedlisk
9. Przeprowadzenie spotkań warsztatowych z ekspertem przyrodniczym dla mieszkańców
10. Zakup lornetek do obserwacji ptaków.
11. Projekt i druk ulotek

Mierzalne rezultaty to stworzenie 4 płątów siedlisk sprzyjających ochronie miejscowych typowych, w tym typowych gatunków flory i fauny, w tym ptaków, płazów, owadów, o minimalnej łącznej powierzchni 10 arów.

Stworzenie mieszkańcom warunków do poznawania rodzimej przyrody w sposób dla niej mało inwazyjny.

Stworzenie 4 stanowisk obserwacyjno-rekreacyjnych zintegrowanych z przyrodą.

Wykonanie 1 ścieżki ekoedukacyjnej.

Przeprowadzenie 1 warsztatów ekoedukacyjnych.

Koszt: 20 270,00 zł

12. Ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez modernizację infrastruktury turystycznej ścieżki przyrodniczej „Pod Kurhan” w miejscowości Polichty

- A. Gmina Gromnik**, Inicjatywa prowadzona jest w bliskim sąsiedztwie Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Polichtach, z którego bezpłatnie mogą korzystać wszyscy zainteresowani.
- B.** Obszar tematyczny: ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej.
- C.** Ograniczenie antropopresji przez wykonanie elementów małej infrastruktury turystycznej na ścieżce przyrodniczej „Pod Kurhan”. Przyczyni się to do wzrostu bezpieczeństwa osób korzystających ze ścieżki oraz ukierunkowania ruchu turystycznego, a tym samym do poprawy stanu środowiska naturalnego. Celem zadania jest wykonanie elementów małej infrastruktury turystycznej na ścieżce przyrodniczej „Pod Kurhan” w celu zapewnienia bezpieczeństwa korzystającym z niej zorganizowanym grupom (przedszkola, szkoły, uczelnie), turystom oraz społeczności lokalnej. Wspomniane przedsięwzięcie miałyby na celu również skanalizowanie ruchu turystycznego, co wpłynie na poprawę środowiska naturalnego.
- D.** Działania zaplanowane w ramach inicjatywy to: Wykonanie drewnianych schodów skarpowych oraz barierek na najdłuższym fragmencie po stromym zboczu ścieżki, Wykonanie drewnianych barierek na wąskim i znacznej długości fragmencie ścieżki powyżej odstonięcia skalnego, Wykonanie drewnianych schodów skarpowych oraz barierek po stromym i najkrótszym fragmencie powyżej odstonięcia skalnego. Rezultatem inicjatywy będzie wzbogacenie ścieżki przyrodniczej „Pod Kurhan” o elementy małej infrastruktury (schody skarpowe, barierki).

Koszt: 15 200,00 zł

13. „Ograniczenie antropopresji – minimalizacja emisji do środowiska z Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Polichtach”

A. Gmina Gromnik

B. Obszar tematyczny: ograniczenie antropopresji - minimalizacja emisji do środowiska z budynków/obiektów użyteczności publicznej;

C. Kompleksowa wymiana stolarki okiennej oraz drzwi wejściowych w budynku Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Polichtach ograniczy nadmierną wentylację pomieszczeń oraz podwyższy izolacyjność cieplną budynku, co przyczyni się do znacznego obniżenia zużycia energii.

Celem zadania jest ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie komfortu cieplnego i zapewnienie lepszej izolacyjności akustycznej budynku. Poprawa komfortu cieplnego w budynku Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Polichtach będzie miała pozytywny wpływ na wyniki prowadzonej edukacji. Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Polichtach zlokalizowany jest na śródleśnej polanie, w znacznym obniżeniu terenu. Zwłaszcza zimą temperatura powietrza jest tutaj niższa niż w wyższych partiach lasu. Powoduje to szybkie wyziębianie się budynku Ośrodka. Obecna stolarka okienna i drzwi wejściowe są w dużym stopniu nieszczelne i powodują znaczne straty ciepła. Ich wymiana ograniczy nadmierną wentylację pomieszczeń oraz podwyższy izolacyjność cieplną budynku, co przyczyni się do znacznego obniżenia zużycia energii, a tym samym do poprawy jakości powietrza poprzez redukcję zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery. Zajęcia edukacyjne w Ośrodku prowadzone są dla: dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym na każdym etapie edukacji, studentów, lokalnej społeczności, podopiecznych domów pomocy społecznej, ośrodków społeczno – opiekuńczych, harcerzy, osadzonych w tarnowskim Zakładzie Karnym. Ilość osób uczestniczących w zajęciach prowadzonych w Ośrodku w latach 2010 - 2015 wyniosła ok. 6500 osób. Praca z grupami szkolnymi – prelekcje mające na celu wzrost świadomości co do sposobu racjonalnego użytkowania energii.

D. Zaplanowane działania to: Wymiana stolarki okiennej; wymiana drzwi wejściowych. Zamontowanie tablicy informacyjnej. Rezultatem będzie zmniejszenie antropopresji w budynku Edukacyjnym w miejscowości Polichty.

Koszt: 20 000,00 zł

14. Zmniejszenie zużycia energii konwencjonalnej na rzecz odnawialnych źródeł energii - panele solarne 6m² Pleśna

A. Gmina Pleśna

B. Obszar tematyczny: ograniczenie antropopresji - minimalizacja emisji do środowiska z budynków/obiektów użyteczności publicznej

C. Tarnów nazywany jest Polskim Biegunem Ciepła. Termin biegun ciepła odnosi się raczej do wyspy termicznej, która ma uprzywilejowane temperatury i rozciąga się przed Pogórzem Karpackim, między Bochnią, Brzeskiem, Tarnowem, Dębicą, Mielcem i Dąbrową Tarnowską. Jest to trójkąt w Kotlinie Sandomierskiej, który ma najkorzystniejsze warunki termiczne ze wszystkich regionów w Polsce. Tarnów posiada najwyższą średnią temperatury powietrza w roku - wynosi ona 8-9 stopni C. W Tarnowie jest najdłuższe w Polsce termiczne lato -trwa 114 dni (jest to liczba dni z temperaturą średniodobową powyżej 15 st. C). Tarnów i okolice mają też najdłuższy w Polsce okres wegetacyjny, który wynosi ok. 225-230 dni w roku (to liczba dni ze średniodobową temp. powyżej 5 st. C). W Tarnowie i okolicach jest też najwięcej w Polsce dni bezchmurnych w ciągu roku – bo aż 55. Dzięki temu Tarnów otrzymuje największą ilość energii słonecznej w Polsce. Wynosi ona 62,5 kilokalorii na cm kw. powierzchni. Uwzględniając lokalne uwarunkowania środowiskowe zdecydowano o montażu paneli solarnych do ogrzewania wody, które będą ograniczały użycie energii cieplnej ze źródeł konwencjonalnych oraz emisję spalin z nieefektywnych kotłów, w miejscowości Pleśna na budynku Ochotniczej Straży Pożarnej. Pleśna to miejscowość leżąca w trójkącie Kotliny Sandomierskiej, dlatego też zainstalowanie paneli solarnych wraz z oprzyrządowaniem wpłynie korzystnie na środowisko naturalne, ograniczona zostanie emisja szkodliwych gazów do atmosfery, ograniczy to antropopresję.

D. W ramach działania zaplanowano montaż kompletu paneli solarnych o powierzchni 6m² wraz z osprzętem oraz zbiornikiem wodnym o pojemności ok. 300L. Tablica informacyjna. Mierzalnym rezultatem przedsięwzięcia będzie 1 budynek użyteczności publicznej z OZE.

Koszt: 13 700,00 zł

15. Utworzenie ścieżki rekreacyjno-edukacyjnej Łowczówek-Woźniczna

A. Gmina Pleśna

- B.** Obszar tematyczny : ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej.
- C.** Zadanie zostanie zrealizowane w pobliżu obszaru Natura 2000 oraz rzeki Biała i w założeniu jego realizacja ma się przyczynić do przybliżenia mieszkańcom informacji o tym obszarze oraz zwiększenia świadomości dot. konieczności dbania o unikatowe walory przyrodnicze tego obszaru. Obszar objęty projektem jest często i chętnie odwiedzany przez mieszkańców miejscowości Woźniczna, Łowczówek oraz Pleśna podczas spacerów. Potrzebą wynikającą ze zidentyfikowanego problemu jest utworzenie ścieżki po której będą mogli poruszać się spacerowicze oraz zorganizowanie małej infrastruktury tj. lampy, koszy na śmieci czy też ławek. Tablice na których będą umieszczone opisy dotyczące Obszaru Natura 2000 przybliżą mieszkańcom tematykę tego obszaru, co przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy i wpłynie na poprawę środowiska naturalnego.
- D.** W ramach działania planuje się wykonanie 1 lampy fotowoltaicznej (wykonanie dokumentacji oraz lampy), która wykorzystuje słońce jako swój akumulator, ustawienie 5 sztuk ławek oraz tablic informujących o walorach przyrodniczych obszaru Natura 2000, wykonanie tabliczek kierunkowych (10 sztuk) dot. przebiegu ścieżki. Rezultatem będzie jedna ścieżka edukacyjna ogólnodostępna, ograniczająca antropopresję wynikającą z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej jak również promująca odnawialne źródła energii.

Koszt: 18 800,00 zł

16. Zagospodarowanie terenu zieleni poprzez nasadzenia wokół muszli koncertowej w zabytkowym parku w Gromniku

A. Gmina Gromnik

B. Obszar tematyczny : rozwój, odtworzenie i pielęgnacja ogrodów, parków miejskich, zieleńców o znaczeniu przyrodniczym;

C. Wykonanie nasadzeń wokół muszli koncertowej w zabytkowym parku dworskim w Gromniku przyczyni się do rozwoju tego miejsca o znaczeniu przyrodniczym ze względu na występujące tu stare odmiany drzew czy roślin. Nasadzenia również zostaną wykonane przy dochowaniu staranności doboru roślin nie tylko pod kątem estetycznym ale i historycznym by utrzymać znaczenie przyrodnicze tego miejsca. Otoczenie muszli w chwili obecnej pozbawione jest roślinności co sprawia że ta część parku jest uboga w roślinność i należy te ubytki uzupełnić tak by otoczenie muszli komponowało się roślinnie z resztą parku a docelowo stanowiło jego najciekawszą i najbogatszą jeśli chodzi o roślinność część. Teren wokół muszli znajduje się na stoku i wprowadzenie tu roślin zabezpieczy ten teren przed erozją gleby powodowaną deszczami.

D. W ramach inicjatywy planuje się wykonać czynności związane z zagospodarowaniem terenu zieleni wokół muszli koncertowej w zabytkowym parku dworskim w miejscowości Gromnik obejmujące w szczególności: odchwaszczenie terenu, usunięcie samosiejek, wywóz i utylizacja ewentualnych odpadów, przygotowanie terenu zieleni, nasadzenie drzew i krzewów. Park jest ogólnodostępny i leży w centralnym miejscu wsi. Sama muszla leży nieopodal zabytkowego dworku, w którym znajduje się obecnie siedziba Urzędu Gminy Gromnik stąd też miejsce to jest często odwiedzane przez samych mieszkańców Gminy załatwiających sprawy w urzędzie czy przebywających w parku w celach rekreacyjnych jak również przez turystów odwiedzających gminę Gromnik jako miejsce docelowe czy przejazdem. Ponieważ miejsce objęte inicjatywą leży na terenie zabytkowego parku dworskiego prace te należy wykonać w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków z siedzibą w Krakowie Delegatura w Tarnowie. (Wstępna zgoda została już uzyskana).

Koszt: 20 000,00 zł

17. Utworzenie ścieżki do uroczyska Batylowa

A. Gmina Pleśna

- B. Obszar tematyczny:** ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej;
- C. W ramach zadania planowane jest utworzenie ogólnodostępnej ścieżki do uroczyska Batylowa. Trasa ta to jest chętnie odwiedzana przez mieszkańców gminy Pleśna. Uroczysko Batylowa położone jest w obszarze źródłowym potoku Pleśnianka. W jego obrębie znajdują się okazałe drzewa, a las jest ostoją wielu roślin i dzikiej zwierzyny. Licznie występują tam salamandry. Znajduje się tam też tzw. słone bagno, czyli podmokły teren zasilany solanką wypływającą z ziemi. Starodrzew "Uroczysko - Batylowa" w Pleśnej, to miejsce gdzie na odcinku 1000 m można podziwiać okazałe dęby, buki, graby i lipy.
- D. W ramach inicjatywy planuje się wykonać nasadzenia, posadowienie ławek z kotwami (5 szt.) oraz tablicy informacyjnej (szt.1) na temat samego Uroczyska i jego znaczenia dla środowiska jak również planowane jest zamontowanie koszy na śmieci (szt.2) w celu ograniczenia zanieczyszczenia otoczenia ścieżki śmieciami wyrzucanymi przez lokalnych mieszkańców czy turystów odwiedzających to miejsce. Rezultatem będzie jedna ogólnodostępna ścieżka, ograniczająca antropopresję wynikającą z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej.

Koszt: 8 000,00 zł

18. Modernizacja ścieżki przyrodniczej w miejscowości Pleśna

A. Gmina Pleśna

- B. Obszar tematyczny :** ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej;
- C. Obecna ścieżka jest chętnie odwiedzana przez mieszkańców i przez młodzież szkolną, także spoza gminy Pleśna. Modernizacja ścieżki umożliwi przekazanie odwiedzającym to miejsce osobom większej liczby informacji o unikatowej flory występującej na jej terenie. Informacje zamieszczone na tablicach informacyjnych przygotuje doktor biologii, były wykładowca Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (mieszkaniec Pleśnej). Bieżącym utrzymaniem ścieżki zajmą się mieszkańcy Pleśnej. Obecnie ścieżka jest chętnie odwiedzana przez mieszkańców i młodzież szkolną, także spoza gminy Pleśna. Modernizacja ścieżki przyczyni się do popularyzacji unikatowej flory i pomoże uzmysłwić mieszkańcom gminy, że wokół nich występują rzadkie okazy roślin. Tym samym wzrośnie świadomość ekologiczna osób odwiedzających to miejsce.
- D.** W ramach realizacji inicjatywy planuje się wykonanie tablic (szt.5), stołu oraz koszy na śmieci (3 szt.) w pobliżu Uroczyska. Mierzalnym rezultatem będzie jedna ogólnodostępna ścieżka, ograniczająca antropopresję wynikającą z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej/edukacyjnej

Koszt: 12 950,00 zł